

Artà

PRENSA LOCAL

ANY III - NÚM. 20 - SEGONA ÈPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - JUNY, 1987

DÈCIMES ELECTORALS

Tot són músiques, cançons;
 Tot són cartells i pancartes;
 s'ataquen uns an ets altres,
 vénen ses eleccions.
 Uns volen urbanitzar;
 ets altres sí, però no;
 fan una mica es coiò,
 no mos volen parlar clar.
 Només sentim es tronar,
 però no veim es canó.

¿Per què no fan un debat,
 un vespre qualsevol dia,
 es que volen sa batlia,
 ben net, ben espinzellat?
 Un debat davant es poble,
 per assumir un compromís,
 que el firmassin, si és precís,
 i seria honest i noble,
 i no faria de moble
 si es qui guanyàs, el complís.

És necessari que Artà
 trobi gent ben fresca i neta,
 que posi dins sa carpeta
 tot el quant s'ha de lograr.
 Hem perdut es caminar,
 i quan un poble s'atura
 i qui té sa culpa, perdura
 en so voler comandar,
 s'ha de reaccionar
 netejant sa floridura.

És que, si no ho feim així,
 es fracàs està a la vista.
 Direm: «He vist un turista»
 sols un dimarts demati.
 I en lloc de fer feina aquí,
 haurem d'anar a Capdepera;
 Artà quedarà a darrera
 més pobre que un ratolí
 An es culpables d'aquí
 els hem de donar granera.

ES JAI VILATÀ

Pageseta gentil traient aigua fresca d'una cisterna que hi ha a la clastra camperola.
 La primavera s'esmuny cap a un nou estiu.
 Les eleccions hauran duit gent fresca a la Sala. Un nou consistori és sempre una nova il·lusió per al poble, que a vegades es transforma en desencant.
 La vida, però, és una successió continuada d'il·lusions i desencants.
 Esperem que Artà, el poble d'Artà, hagi encertat.
 Que la pau que reflecteix el dibuix del nostre Arpo arribi a totes les llars dels nostres veïns.
 La pau i l'amor, dues coses per les quals val la pena que la vida sia viscuda.

Editorial

Ens han tornat arribar remors, i qualque pedrada ben a ferir, sobre la nostra dependència d'un partit polític, del qual, en el dir dels detractors, rebriem una subvenció que ens permet sortir al carrer.

Es veu que tenen la lliçó ben apresada: «A la matèria se la destrueix amb l'acer; als homes, amb la mentida».

És trist que ens haguem de passar la vida proclamant la nostra independència, que per altra banda confirma la nostra recta i transparent trajectòria.

No som ni serem mai propietat de cap partit, esclaus del poder, encensadors de batles i regidors, lacais d'oli-garques, ramat emporuguit que llepa l'eina que l'ha de ferir.

Som homes lliures que publicam la llibertat de discrepar, de pensar i actuar segons el nostre lleial entendre, respectant aquesta llibertat a tots els altres.

No oblideu que procedim d'aquell opuscle que s'intitulava «Sa Comare Beneta», de la qual seguim el demble i que en la seva primera compareixença pública, deia: «El nostre humil periòdic si així es pot anomenar, serà un crit en el carrer contra la hipocresia, el ressentiment, el malhumor, l'abús d'autoritat o de qualsevol altra casta, el feixisme tant de dretes com d'esquerres, la repressió, la involució, la incultura, la brutor, la contaminació i els incendis provocats.

Amb una paraula: ho direm tot, contra tota quanta esquerra faci nosa al caminar lliure i poruguit del nostre poble.»

Pensau, doncs, si podem viure de la munició partidista o del proveïment polític.

Si vivim serà gràcies a la imaginació, als nostres anunciants i, en definitiva, gràcies a la devoció dels nostres lectors que ja sobrepassen els cinc-cents. Els nostres comptes estan clars, i a la disposició dels qui els vulguin veure: ingressos i despeses.

I ho tornam a repetir: cap subvenció, cap donatiu, cap ajut impedirà que expressem el que creim convenient per al poble d'Artà.

I si qualcú el vol adormit, nosaltres procurarem fer-lo caminar. I si qualcú li diu mentides, procurarem fer-li a saber la veritat.

S'han acabat els monopolis informatius, les enquestes sesgades, les mitges veritats.

Si un Picarol té ganes de sonar, que surti una esquella que soni més clarament. El que no farà l'Artà és apagar els sons i ofegar les veus.

Volem dir que mentre no hi hagi insults personals, els escrits no siguin anònims i tinguin una llargària convenient, seran publicats.

Esperam que qualque dia s'acabarà la desqualificació personal els qui es creuen posseïdors de la veritat i la sabiduria, la sabran defensar contrastant parers i no tractant de ferir per l'esquena.

És tot quant pensam, i la nostra resposta a les remors i xafarderies de qui, amb tal de manipular el poble no dubten d'embrutar tot el qui no està disposat a fer de llepa o lacai.

Artà

Any III - N.º 20 - Juny 1987

Redacció: JOAN ESCANELLAS LLINÀS
ARTURO POMAR THOMÁS
JOSÉ MISLATA CUELLAR
MAITE SERVERA GUAL

Col·laboradors: JOSEP MELIÀ
BONET DE SES PIPES
SANTIAGO PERELLÓ
MIQUEL BOTA TOTXO
BERNAT DEYÀ
MIQUEL MOREY LLITERAS
ANTONIO GINARD CANTÓ
NICOLAU CASELLAS FLAQUER

Administració: JOAN SUREDA VIVES
ROSA CURSACH SALAS
MARGARITA GINARD GINARD

Maquetatge i dibuix: ARPO
JOSEP FORTEZA HIDALGO
JOAN ESCANELLAS GENOVART
CATALINA JUAN BRUNET

Fotògraf: JULIO INFANTE NAVARRO
Repartidor: JOAN BUJOSA TOUS

Coordinació: ARTURO POMAR THOMÁS
SERAFÍ GUISCAFRÉ GENOVART

IMPRESA POLITÈCNICA
Troncoso, 3 - Tel. 71 26 60
7001 Palma de Mallorca
Dipòsit Legal P.M. 203-1983

gloses il·lustrades

1
La campanya electoral
ha començat animada;
tot és gent ben preparada
per ser batle o conseqal;
si votam es qui més val,
farà sa feina acertada.

2
Veig que es grup Independents
ja pensa cantar victori;
diuen que en es consitori
volen esser es més potents,
i si tenen contratemps,
llavonses, que ningú plori.

3
Aliança Popular
és una gent molt fenera;
també alcen sa bandera
perquè confien gonyar;
això es poble ho dirà,
qui gonyarà sa carrera.

4
Es Partit Socialista
també ha pres s'escarada
és gent molt espavilada,
sa que duen a sa llista,
i també tenen prevista
sa victòria assegurada.

5
És CDS confia
es treure un bon resultat;
tal com s'ha pronosticat
esperen sa majoria
a dins sa nostra alcaldia:
així s'ho han proposat.

6
Es poble les triarà
an es nostros regidors;
a s'hora de votar-los
un bon batle hem de triar,
que dugui endavant Artà
tant pes pobres com senyors.

TONI BUTLER

Artà, maig de 1987

cabòries de sa comare

Hauriem de tenir eleccions cada any.
Així tindriem es carrers asfaltats,
sa depuradora feta,
es poliesportiu funcionant,
na Batlessa amb manco ciment,
es teatre Municipal fet,
transports per Sa Colònia,
es carrers enllumenats,
hospitals comarcals,
sa Residència ampliada
i es polítics rebentats.
Tot aniria bé.

En Tomeu Sastre (Pipeta) fa més bona cara.
Es veu que ha cobrat
va com a més falaguer
Enhorabona, Tomeu!
A tú
també t'han convingut
ses eleccions.
I parlant d'eleccions:
N'hi ha hagut de rebumbori!
Va sonar es Picarol
I tothom ha quedat com astorat.

Se n'han dites de grosses!..
I els han fet fugir ses bromes!
En ets altres mitings feien
sa rialleta. Però en es d'es Cedessa
tenien una cara més llarga
que una corema.

És que també els hi tiraven clares:
«Sa Cultura d'Artà és cosa de tots,
no ha d'estar en mans de quatre
mestrets».
Va esser massa!

Ara que amb s'ús que en fan
de sa cultura...
Perquè ho va dir exagerat:
Els fan cultueta de campanar...
Sa CULTURA de veritat
els fa pànic.
¿Què no veis que si SA CULTURA
fos cosa de tots, ells no podrien
comandar?
Els veurien sa tela ben aviat.
No els interessa que Artà camini.
Els cobren un sou, i ja els va bé.
Lo que els manca
és imaginació per fer el poble ric

Han fet d'Artà un poble dormitori.
Vaja, un poble d'adormits:
S'entretenen en quatre ballets,
unes subvencionetes més magres
que un fil de cosir,
una mica de menjar per Sa Rua...
I a figurar s'ha dit!
I qui dies passa, anys empeny.

Els han regalat Na Batlessa,
Sa Residència, Es solar d'es Sastre...
Trobaren s'Institut fet,
i ara s'ho apropien tot.
I ets escolanets d'amén,
Amén!, amén!, amén!

És clar! Així s'han pensat
esser déus.
Putes sagrades que n'hi ha
de coses que no van dins Artà
per mor d'ells!
I tant sols no ho saben.
Som un d'es pobles més pobres de s'illa.
Només tenim feina per un deu percent
des nostres joves;
no funciona sa Cultura,
es futbol, ses bicicletes,
es cavalls, es bàsquet,
es tennis, es caçadors...
Es carrers fan oi,
s'aigua se perd per dins terra,
pagam —es qui paguen—
més impostos que ningú.
I mos volen fer creure que
això és Jauja.
Hala idò; tornau-los votar
i haureu d'arribar a anar a viure
a poble extern.

SA COMARE BENETA

**Ferretería
ascual**

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 56 23 92
ARTÀ - Mallorca

Ferretería SAN LORENZO

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER
HORMIGONERAS - COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

CLUB DE LA TERCERA EDAD CAMPEONATO SOCIAL DE BILLAR

Joan Picó

Miquel Pelat

Cristófol
Ferrer Pons

Bartolomé
Gili Oliver

Tomeu Gili

Gran brillantez han tenido todas las partidas jugadas en este torneo. Un público entusiasta, entendido y muy numeroso ha seguido el match con una atención total. A medida que el Campeonato transcurría fue aumentando la expectación. Sería prolijo describir el desarrollo de todas y cada una de las partidas en las distintas categorías. Lo que si podemos afirmar es que alguna de ellas alcanzó una cotas nada usuales en estos campeonatos sociales.

Artá fue desde siempre tierra de billaristas. ¿Quién no recuerda los buenos tiempos de Ferriol, Salom etc.?

Pedro el cartero fue otro gran aficionado y buen jugador. Hay que hacer constar el buen tino con que se efectuaron las distintas categorías y el buen hacer de Joan Ginard (Butler), coordinador de este campeonato social, que ha cuidado al máximo, siendo uno de los artífices de la expectación que tuvo la prueba.

Las distintas categorías han tenido a los siguientes vencedores:

Primera Categoría: Joan Picó.

Segunda Categoría A: Miguel Ginard (Pelat)

Segunda Categoría B: Cristóbal Ferrer Pons (Sacristà)

Tercera Categoría: Bartolomé Gili Oliver (Sua)

Cuarta Categoría: Tomeu Gili Torres (Comuna)

Los trofeos, misteriosos trofeos que salvo donado por la Carnicería Can Rafel, nadie sabe de donde vinieron. Los trofeos decíamos fueron entregados en el transcurso de una comida en Sant Joan.

Actualmente se está celebrando un match por equipos, estando en juego una chocolatada que pagará el equipo perdedor.

A pesar de las discrepancias, la vida social de nuestro club prosigue con animación.

Esperemos que las próximas elecciones coloquen a cada cual en su sitio y la nueva directiva trabaje para darle al Club un nuevo empuje, prosiguiendo la labor de la primera, a cuyo haber hay que apuntar unos años de realizaciones que hicieron de él uno de los modélicos en Mallorca.

No basta que exista un club. Los socios tienen que darle vida. Y creemos que al club de la Tercera Edad de Artá no es vida lo que le falta. Así estaríamos por decir que le sobra vitalidad.

EL SEN PINYOL

Sa Colònia de Sant Pere

Agradecimiento.— Este es el sentimiento que expresamos los conductores que pasamos frecuentemente por el cruce de la carretera de la Colonia con la de Artà-Alcudia. En el anterior número solicitábamos el corte de unos ramajes que hacían peligrosa la salida por dificultar la visibilidad. Pues bien, el obstáculo ha sido ya eliminado, por lo que, en nombre de todos los conductores usuarios de dicha ruta, damos las gracias a nuestras Autoridades Municipales por la rapidez en qué ordenaron el trabajo, y al dueño de la finca por autorizar la operación sin ningún reparo.

Club Náutico.— Mucho es el dinamismo desplegado por la actual Junta Directiva del Club, presidida por el entusiasta de la navegación Antonio Mus Munar.

Aunque la capacidad del fondeadero no ha variado —caben unas 53 barcas de 4 a 6 metros de eslora— sí se han mejorado una serie de cosas, entre las que figuran: la ampliación de los locales, el relleno de la fosa que el oleaje había socavado debajo de la barrera de cierre, se ha adquirido y puesto en funcionamiento una máquina de limpieza de fondos a presión de agua, mejorado la instalación eléctrica y hay noticias de que existe la perspectiva de adquirir un carro de varada, que facilitará la entrada y salida a varadero de todas las embarcaciones.

Con el mentado relleno verificado debajo de la barrera, se ha conseguido que no entren los rebufos que tanto zarradeaban a las embarcaciones en días de fuerte oleaje. Ahora no se mueven apenas aunque el temporal sea fuerte.

También hay noticias de la posible ampliación del refugio. Los amarres están todos ocupados, y ahora no existe posibilidad de dar cobijo a embarcaciones que se vean sorprendidas en las inmedia-

ciones por una súbita entrada fuerte de Tramontana, qué tan rápidamente encrespa el mar en la zona, por estar la Bahía abierta hacia el Norte. Sería muy conveniente la ampliación, que permitiría, además de una reserva para emergencias, que pudiese aumentar la flota.

Campo de Deportes.— En la crónica de Febrero del año en curso, al hablar sobre los problemas de la juventud de la Colonia, decíamos que no disponían de un lugar donde expansionarse practicando algún deporte. Esto parece que está en vías de empezar a solucionarse, puesto que el dinámico colonien- se Jaime Sansó, en combinación con D. Mateo Galmés, propietario de la Residencia, proyectan acondicionar una parcela de terreno para convertirla en zona deportiva. Le deseamos mucha suerte a Jaime y Agradecemos el gesto a D. Mateo, deseando que ambos vean coronados con éxito sus proyectos y que nuestras Autoridades les apoyen moral y materialmente.

JOSÉ CANTÓ PLANISI

NUEVO
MODELO
A - X

TALLERES MIGUEL MOREY

AVDA. FERROCARRIL, 5 - TELF. 56 21 20 - ARTÀ
NUEVO SERVICIO OFICIAL CITROËN

Ahora financie su nuevo vehículo o furgoneta CITROËN al 5%
VENGA A VERNOS Y SOLICITE INFORMACIÓN

PIPADES I VIVÈNCIES

per JOAN BONET I NADAL

Don Pere i don Nicolau tenien moltes coses en comú, pentura massa per avenir-se del tot. Amdós eren arquitectes —dels millors—, grans, grossos, barbuts i fumadors de pipa —dels millors—, i, de tot el grup que formaven aquella penya de pipaires, els millors per fer mescles de tabacs. Havien assolit un nivell tan alt en aquesta tècnica, que no tot just aconseguien uns sabors exquisits, sinó que, a més, descobrien els components de les mixtures que els altres els feien tastar, per complicades que fossin i per estranys que semblassin els tabacs components. Naturalment, cada un d'ells estava convençut d'esser el més entès, més ben dit, desitjava que els contertulians el tenguessin per tal. Per això anaven alerta ferm a posar-se en evidència, es vetlaven d'enfora i reservaven les seves exhibicions per al rotlo d'admiradors que malgrat els seus intents, no havien aconseguit fer-los topar.

Però, com que la confrontació era inevitable, i prest o tard havia d'arribar, don Pere va aprofitar la venguda d'un vaixell turc a Ciutat per posar-se en contacte amb el capità, fumador de pipa, amb qui va bescanviar una bossa de pota— que va deixar meravellat aquell home de mar amb un latzmir casolà que segons va dir, conrava i elaborava un germà seu. A partir d'aquest tabac n'incorporà s'altres, poc habituals tots, va humitejar la mescla amb «saque» japonés i la deixà reposar dins un pot de roure, acompanyada d'una peladura de poncir. Quan va creure que estava a punt la va tastar i va romandre ben satisfet del seu encert, tan que, convençut de la seva força, es decidí a passar a l'atac.

Aquell dijous eren molts els qui havien tingut la idea d'anar a fumar amb els amics, i la tertúlia era d'allò més animada quan don Pere, allargant la petaca a don Nicolau, va alçar la veu tot dient:

—M'agradaria que em donàs la seva opinió sobre aquesta mescla i saber si és capaç d'endevinar els seus components.

Automàticament, un clima d'expectació va anul·lar tots els temes que havien sortit a llum aquella vetlada. Don Nicolau, dissiu-mulant la seva sorpresa —no s'esperava aquella— i recollint la petaca amb la dignitat serena amb que un cavaller del segle passat hauria rebut un guant de desafiament, va contestar que ho faria amb molt de gust, i, traient una pipa que no fumava quasi mai —tots sabien que no la preuava massa—, va carregar-la lentament com si no succeís res. Ni el més lleuger tremolor pogueren observar en les seves mans. Ni quan carregava, ni quan, cerimoniós, en-cenia el misto i passejava la flama per damunt el fornet, mentre xuclava de valent, ni tampoc quan, després d'atacar el tabac, ence-

nia per segona vegada. Totes les mirades dels contertulians eren fites en aquell mestre que aleshores aspirava el fum, deixant-lo escapar tot seguit a poc a poc, després d'assaborir-lo intensament. ¿Analitzava els mèrits i els components de la mixtura? ¿O meditava la resposta?

Quan es disposà a donar el seu veredict, aquest era esperat amb un silenci total. Semblava que haguessin volgut buidar la sala de paraules perquè el gran mestre l'omplís amb les seves. Aquestes foren rotundes, sonores, pronunciades amb una dicció perfecta.

—Això —va dir— me pareix que són «celtes» esflorats.

Aleshores tots es giraven cap a don Pere, que havia seguit el procés amb una dignitat que feia joc amb la del seu «amic». Això le va permetre encaixar la bufetada com si res no hagués estat. Tot just va trair-lo aquella suoreta del front i la baixada ostensible de la nou del coll en empassar-se la saliva. Tots els altres varen tenir prou seny per no contribuir amb les seves rialles a la humiliació d'aquell fumador que tant respectaven; però els pocs somriures que es produïren a don Pere li semblaven una alulea.

Don Pere sentia la necessitat imperiosa de treure's aquella espina, així que ho medità profundament amb l'ajut de «Na Justiciera», una pipa alemanya de porcellana, grossa i inaculotada. La seva capacitat de reflexió era molta, i generalment, ben efectiva i perillosa ferm per a qui gosàs posar-lo en ridícul. Al final de la pipada, la seva expressió reflectia una confiança imponent, plena de mala bava. Va anar a comprar un paquet de «celtes», els va esflorar i n'omplí la petaca.

El dijous vinent va sorprendre tothom repetint l'oferiment i la demanda a don Nicolau, que, de bell nou, acceptà i prece-dí a la tastada. L'ambient era més tens encara, puix que els assistents, coneixent don Pere i sabent que no era home de sopegar dos pics amb la mateixa pedra, estaven segurs que en duia qualsevol de pensada. Naturalment, don Nicolau també ho sabia i es va torbar més que l'altre pic a dir la seva. Finalment, mirant el seu company als ulls mentre els altres els fitaven tots dos, expectants, silenciosos, la majoria amb la pipa apagada perquè s'havien aturat de xuclar, va sentenciar, sossegadament però amb fermesa:

—Això..., jo diria que són «celtes» esflorats!

Comercial ARTÀ

MOTOCULTORES (CONDOR)
MOTOSIERRAS (MONDIAL Y OPEN)
SEGADORAS HIDRÁULICAS (ZAZURCA)
SEGADORAS ACONDICIONADORAS (ZAZURCA)
REMOLQUES ESPARCIDORES
REMOLQUES ENSILADORES
EMPACADORAS Y ROTOEMPACADORAS (BATLLE)
CUBAS DE VACÍO
BARRAS DE CORTE
BOMBAS PULVERIZADORAS
ROTOCULTIVADORES

EN COMERCIAL ARTÀ ENCONTRARÁ LAS
TRES COSAS QUE USTED BUSCA:
SERVICIO, CALIDAD Y PRECIO

EXPOSICIÓ I VENDA:
Carrer de Ciutat, 46 - ARTÀ
Per més informació: Cridar al Tel. 56 21 48

ARTANENCs fora d'ARTÀ

NCF

JOAN LLANERAS SANCHO, Manyà.

Va néixer el 1-1-1936.

Casat amb Bàrbara Sureda, de Sos Ferrers.

Tenen dos al·lots, de 17 i 19 anys.

Domicili: C/ Sureda, 39-1º de Palma

Telèfon: 246914.

És empleat del banc de Santander, i tots els dissabtes compareix a la vila, camí de Sa Torre, on hi té un xalet. Manté contactes amb el seu cosí Joan, Bernat Matemales, Toni Melindro, etc. Sol acudir a Ses Pesqueres els dies de futbol.

SERAFÍ MESTRE GINARD

Malnom: Puig i Rabassó.

Germà d'En Miquel que toca sa música.

76 anys, domiciliat a Nicolàs de Pacs, 37 de Palma.

Casat, té 3 fills i 1 néta.

Retirat de militar i funcionari d'aviació, va fer feina amb sos Ferrer Pons. Manté contacte amb artanecs i recorda els seus amics de joventut Tomeu Sua, Tòfol Sacristà, Pau Guàrdies, Pep de Carrossa, etc.

PARLAR BÉ
POC COSTA

PARLAR, ESCRIURE, IMPRIMIR

«Parlar» significa expressar-se a través del llenguatge articulat. «Escriure» vol dir representar sons o conceptes amb signes convencionals dibuixats. «Imprimir» es defineix com «tirar, per mitjà de la premsa, un text, per obtenir-ne un o més exemplars».

Són formes de llenguatge diferents: la primera, auditiva; les altres dues, essencialment visuals; la tercera, amb una connotació peculiar, puix que té poder d'extensió capaç de crear públic, un ampli col·lectiu de lectors. La universalitat a què aspira la impremta implica, lògicament, l'estandardització de la llengua escrita, que més o menys s'alunya de les formes orals, per obtenir uniformitat i una altura expressiva adient.

La pretensió d'homogeneïtat pròpia del llenguatge editorial explica l'aparent divorci entre les expressions del ca-

rrer i les que surten en un llibre. Entendre això pot evitar polèmiques, tan absurdes com innecessàries, i els conseqüents dubtes de si solem escriure o no en una llengua impròpia.

La pretesa norma d'escriure com parlem és certament abstrusa i mala d'encertar. Pot ser pentura realitzable en la correspondència privada, però no és concebible en el món de la impremta, tret —és clar— d'assenyalades excepcions. Hem d'admetre, per tant, diferències importants i lògiques entre els dos registres idiomàtics. Tot i que diguem *es nostre poble*, *sa costa de l'iglèsia*, *noltros mos entenem*, hem d'acceptar la conveniència d'escriure *el nostre poble*, *la costa de l'església*, i *nosaltres ens entenem*, sense patir de culpabilitat. La tradició mallorquina sempre ha distingit l'espontaneïtat de la conversa i l'elevació de la literatura. Els nostres avis no s'estranyaren mai de dir les oracions en estil literari. Recordem-ne els textos: «pregau per nosaltres, pecadors», «perdonau-nos les nostres culpes, així com nosaltres perdonam els nostres deutors», «beneïda sou Vós entre totes les dones i beneït és el fruit del vostre sant ventre», i un llarg etcètera.

Dir, per tant, que l'expressió *el nostre poble* no és mallorquina i que s'ha d'escriure «es nostre poble» és una afirmació gratuïta. La proposició inversa arrelaria més en la tradició literària. No facem, per tant, de la confusió bandera ni obliguem els poders públics a suportar pressions utòpiques i particularistes, inconvenients en terres isolades i primes de cabals. Qualcú, per oportunisme polític, n'ha fet de tals pressions un cas erroni. Tant de bo que l'anècdota no pugui esdevenir categoria. Tant de bo!

JOAN ESCANELLAS I LLINÀS

SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurants / Bar

Club Casa Naval

Bodas, Banquetes, Comida mallorquina

BETLEM

Colonia de San Pedro

ARTÀ, MALLORCA

Teléfono 58 90 12

RESTAURANT

CASA MATEO

PER A QUEDAR SATISFET
PEIX FRESC - CARN DE PRIMERA
I NA PILAR A SA CUINA!

Carrer Leonor Servera
Devora Es Moll

CALA RATJADA

UN HOMENOT

He de reconèixer, desgraciat de mi, que la vila d'Artà, potser una de les viles més importants de l'Illa, és, per a mi, una perfecta desconeguda i això, naturalment, per culpa meva, car la vila no s'ha mogut de lloc i és, sempre, allà on ja els àrabs hi tenien un dels districtes en els quals van dividir Mallorca.

Però per a mi, i ho dic amb vergonya, Artà és com si fos a les antípodes. No vull dir que no hi hagi estat mai, però sempre de passada, sense ni aturar-m'hi, venint d'Alcúdia per Ca'n Picafort, i la meua visió de la vila és una visió absolutament nul·la. La visió d'un que hi passa en automòbil, i encara conduint el cotxe, i en tinc una visió molt borrosa i desfigurada. Mea culpa!

Només una sola vegada, quan es van celebrar a Mallorca les «Festes Pompeu Fabra», hi vaig passar una estona. Una estona que em va permetre, amb els altres companys del Principat, del País Valencià i d'ací mateix, donar una ullada al poblat talaiòtic de «Ses Païsses» que, llastimosament, resta abandonat, —o hi restava— d'una manera incomprensible. Sembla mentida que una vila que ha pogut fundar i mantenir un museu, i un museu ben interessant, deixi que es vagi destruint, a poc a poc, una fita cabdal de la nostra història.

En temps llunyans sembla que Artà fou un lloc de càrcer, un lloc amb més de cent alqueries i rafals —lo que demostra la seva importància en aquells temps— i que a la devesa de Ferrutx, el nostre rei Jaume II hi va introduir,

per tal de poder disfrutar de les emocions de la caça, fins i tot cèrvols i senglars. Avui d'aquests animals no en queda res. O bé els van caçar tots o no es van poder adaptar a un nou «habitat» que per a ells devia ser ben estrany.

Com a vulgar turista he portat amics a visitar les coves —que segons diuen no són d'Artà sinó de Capdepera, valgan's Déu— i puc donar fe que la meua muller diu que són les millors coves, les més sumptuoses, de Mallorca. Efectivament ja l'entrada d'aquestes coves és d'una grandiositat que impressiona.

I això, amics artanencs, és el que jo conec de la vostra vila. Espero que em perdonareu aquest coneixement tan primari i «puc prometre i prometo» que espero anar a conèixer millor Artà i, així, fer-me perdonar la meua ignorància.

De totes maneres, i si no conec la vila, si que vaig tenir l'honor i el plaer de conèixer un «homenot» —com diria en Josep Pla— artanenc. Un home d'aquells que en una dotzena només n'hi entren vuit o deu, un home que, empès per la seva curiositat i la seva vocació va fer que el nom d'Artà i del seu museu fos conegut arreu, i no tan solament en aquest país, sinó, fins i tot, en terres estranyes. Vull dir fins fora de les fronteres de l'estat.

Aquest home, que fou amic i company del meu pare —tots dos siguin al cel— ja heureu endevinat que fou don Llorenç Garcies Font, apotecari de la vila que, durant la seva vida, va dedicar moltes hores a estudiar-ne tant la flora, com la fauna com l'arqueologia i que fou, potser, un dels artanencs més sobresortints.

Penso que ell fou l'artífex d'aquest museu, del qual Artà pot enorgullir-se i que guarda, dintre seu, totes aquelles troballes que don Llorenç va fer i aquelles altres que va recollir que, degudament ordenades, ara podeu admirar dins les vitrines del vostre museu.

Ignoro —Déu meu quin ignorant soc!— si la vila ha anomenat don Llorenç fill predilecte, o si li ha dedicat un carrer o una plaça, no ho sé, però si això no fos així, si això no s'hagués fet, penso que els artanencs encara teniu un deute amb aquell **homenot** que ens va deixar un dia, però que en el record, sobretot de biòlegs i arqueòlegs, encara que ignorin tant de la vila d'Artà com jo mateix, hi viurà sempre.

JOSEP M. PALAU I CAMPS

AUTOS ESCANELLAS

Argentina, 31. Teléfono 56 21 15

ARTÀ

EXPOSICIÓN Y VENTA

¡VISÍTENOS!

SERVICIO OFICIAL

SUZUKI
SANTANA

PETITES HISTÒRIES D'ES SAULONAR

S'ERMITÀ DE SA MEL

PRÒLEG

Abans que el foc implacable acabàs amb l'esponerositat de S'Arboceret, hi havia per aquell indrets, entre sitges i barraques de carboner, un arbocer molt gros que havia per nom «S'Arbocer d'Ets Ermitans».

El nostre poble té el demble de batejar amb diminutius llocs, que, per la seva conformació, s'haurien d'anomenar augmentant la nominació. En bon sentit comú, aquests sementers d'Es Verger, veïns de Sa Font d'Ets Oguers, s'haurien de dir «S'arbocerar», «Ets arbocerots», s'ARBOCERADA.

Però l'esperit poètic dels nostres avantpassats; aquesta genteta nostra que somiava visquent d'una terra prima i esquarterella, motejava els indrets de tal manera que la lírica dels nostres topònims constitueix un poema al paisatge.

Els topònims artanencs en endinsen a les arrels de l'esperit oriental, atavisme d'aquells sarraïns que cultivant Binalgorfa, cantaven entre la mar i el cel, mentre la territxola proveïa curtet, curtet, tan sols per a sobreviure.

S'Arboceret!

Així, petitoi, sonor com un crit de pareller. Mot d'una llargària exacta per assenyalar s'Arbocerar on es troba «S'arbocer d'ets Ermitans».

Set n'hi reposaven fent sesta, davall es seu brancam, el dia que els carboners que hi penjaven ses senalletes d'es recapte, el batejaven amb aquest nom.

Al bell mig d'aquells paratges, cuidava la comunitat de Sant Pau i Sant Antoni, que la flora d'Es Verger no es perdés per a l'anyada. Tenia, esteses per tot allò, innombrables caseres de les que extreïa una mel immillorable.

Mel muntanyenca, veïna del mar, barreig de néctar, polen i propolis de camamil·la, romaní, cipell, argelaga, gatova, espígol, etc. i sa d'es mateix arbocer que fa una mel rosa que pega una coceta d'amargor dins la dolçor delicada.

Quin anava a l'ermita, menjava olives regalades i comprava mel, aliment complet i altament assimilable. Fins i tot s'emprava per a curar llagues, cremadures, mals de coll... Actua contra la icterícia, infeccions intestinals. Augmenta l'hemoglobina i el vigor dels múscles, activant l'ossificació.

Un quilo de mel té el mateix valor nutritiu que vint-i-cinc plàtans, cinquanta ous, un quilo i mig de carn de vaca o una peça de formatge de sis-cents grams. Com veis, hi ha-

Aquella mar blava que comença en Es Saulonar.

TERTÚLIA D'ES MIRADOR

En el darrer número ens oblidarem de donar notícia de la inauguració de la Gelateria i Xocolateria Almudaina. Tota la joventut hi compareix. Gelats i quemullars són del millor i la simpatia d'En Ramon i En Jaume fan la resta. Anau-hi per prendre bons gelats i xocolata. En Toni Serverí ha inaugurat Trui al costat de Na Batlessa.

Que be ha quedada sa xocolateria i gelateria ALMUDAINA.

Trui está a s'altura de qualsevol pup europeu.

Val ulls per a mirar. Aquest pub ens posa a l'altura d'una ciutat gran. En Pedro Viullí està malalt. Déu vulla que sia per poc temps. En Pere fa falta, i si no, ja ho veuríem. El ciclisme és un bell espectacle. Diumenge passat se va córrer el darrer circuit. Trofeu Guillem Bujosa. Els esportistes vos en faran el comentari.

Pompas Fúnebres Artanenses

Comunica al vecindario de Artá y de la Colonia de San Pedro que, a partir de la fecha, para solicitar sus servicios llamen a los

Teléfonos:

56 23 20 Av. Costa y Llobera, 10-1ªA
56 27 14 Av. Ferrocarril, 15

S'Arboceret i molt al fons Sa Talaia Freda.

via moltes de raons perquè la comunitat d'Ermitans cuidàs les caseres i tingués permanentment un ermità de sa mel o beieroler. Aquest, havia d'esser un home fort, ben constituït, caminador incansable i sense por a qui alena.

No debades mil aventurers l'esperaven per dins mates i pinars d'aquelles possessions.

Des d'Es Puig de sa Truja cap a Sa Font d'Es Ribell, per dins les Curies Velles, costerar de Sa Talaia Freda i començament d'es saragall que neix a sa falda d'En Porrassar hi ha una bona caminada. I d'aquí a s'Arboceret, una altra de molt llarga.

El lloc és d'una bellesa salvatgina.

En Porrassar és el puig més esvelt, enc que s'Atalaia Freda sia el de més altura. En Tudossa posa límits al sementer d'Es Travessets i allà baix la mar. Confontent-se amb l'horitzó, allargada dins la blavor, s'entrelluca Menorca amb el promontori del Toro al bell mig de l'illa veïna.

Doncs, dins aquest paisatge, idíl·lic i salvatge al temps, va ocórrer la nostra història.

Un dia, s'Ermità de sa mel va notar que qualcú li havia buidat una casera.

Adesiara solia trobar-se amb manco mel que la que calia esperar del bon temps, la florida, l'època i la salut del caseral; però aquesta vegada no hi havia dubte.

Li havien robat la mel.

Qualcú, qualcun d'aquells carboners, d'aquells vaquers o pastors se dedicava a robar la mel en els ermitans.

El sant home, rumiava, inquiria silenciosament a aquells muts testimonis de la garriga. Tornava a pensar-s'ho.

No diria res al Superior.

Tal volta havia estat un mal moment o un extern que per primera i única vegada concorrés per aquells paratges.

Dies després, passant per davant de tres caseres ben situades, donant l'espatlla al nord, prop de l'aigua i mig ombrejades, va trobar les abelles molt revoltos i asprives.

Va preparar el fum. En va fumar una, destapà lentament i... buida de mel i poll. Va destapar la segona i... el mateix. A totes tres les hi havien buidades.

No fan un mal moment de qualcú.

Sa cobdícia arribava al bosc i s'Ermità de sa mel se posà ull al bou.

Allà baix, el Saulonar seguia tranquil, impenetrable. Aquesta història d'Es Saulonar, petita com totes les nostres, conté el que succeí per aquelles saons un bon dia que l'ermità beieroler va adonar-se que li robaven la mel.

Qui seria el reu?

En el pròxim **Artà** contarem la història.

ES BORNI

Font Celada rajant damunt la platja.

POLITICA LOCAL

En vols de renou amb les eleccions!
Miting per aquí, míting per allà.
Sopars i reunions.

Fins ha sortit una espècie de revista «Hola» amb tots els candidats i familiars. En Toni Butler està ben enfadat amb lo de municipalitzar el Servei Fúnebre sense parlar amb ell. Mirau el cinisme. Diuen que serà més barat i el servei de cotxe fúnebre d'Artà, que hauria de costar quatre mil pesetes segons el que té aprovat la Conselleria d'Indústria i Comerç, en cobren set mil cinc-cents noranta-vuit.

Bon reputes! Valen més els darrers dos quilòmetres per anar a Son Curt que per anar en un taxi a Ciutat. I en els discursos i a l'Hola fan cara de bons al·lots. «No vos deixeu enganar», «Ets optimistes no condueixen a res». Això vol dir, no un deixeu enganar. Lo que ha de valer quatre en cobren set i mig. No parlen gens clar amb lo de Sa Canova. Som el poble més pobre

dels encontorns d'ençà que ells dominen. Volen les platges per anar-hi a acampar, no per donar profit al poble. Basta veure el

seu programa, per veure que tot està per a fer. I lo poc que han fet és perquè els ho han regalat.

Ayuntamiento de Artà		Año 1987	Núm. 10
SERVICIO DE COCHE FÚNEBRE			
D. <u>Franco</u>			
ha satisfecho la cantidad que más abajo se expresa, por la conducción del			
cadáver de D. <u>Quilino</u>			
desde la calle _____			
al cementerio municipal de <u>Artà</u>			
inhumado en el ^{última} sepultura n.º _____ de dicho cementerio.			
		Pesetas	
Clase única		7598	
Por _____ Kilómetros			
Por enterramiento		460	
Por extraordinario			
TOTAL		8060	
Artà, 11 de <u>Febrer</u> de 1987			
El Receptor , <u>Franco</u>			

p'EN COLAU

MACIÀ RIERA LLINÀS, de 32 anys

En Macià és fill d'En Miquel Barret i de Na Francisca Bossa, de professió periodista maquetador en cap, d'«El Dia».

És mitjan horabaixa quan m'introdueix per dins aquest món màgic que agombola la redacció d'un periòdic. Estan en el bull, tot fa flama. Amb el talabastaix de les màquines d'escriure, els telèfons, la xerrameca, costa mantenir la conversa i passam al bar, més assossegat. Conta en Macià:

—Encara que no vaig molt pes poble, mai no he trencat es lligams i me sent artanenc de bondeveres. Un temps escrivia «Memòries d'un talaiot» en es Bellpuig i prest ho faré a l'Artà en una secció que titularé «De soca-rel». A això des periodisme ho duc dins sa sang. Quan

En Macià treballant al cos de redacció.

mumpare va venir des poble, va entrar en es «Balears» i des de petit he sentit s'olor de tinta. Després d'estudiar es batxiller a S. Francesc vaig fer periodisme a Barcelona, llavors ses pràctiques en es mateix «Balears» on duia sa secció «El deporte al desnudo», de ferrar i xapar. Tenia devers 23 anys quan hi vaig entrar de redactor fixo, i quan desparegué, N'Humbert Colom m'introduí a «El Dia», on he escrit d'esports, he fet informació local i fins i tot de redactor en cap una temporada. Ara som es reponsable de sa part forana i m'hi sent molt a gust perquè tenc uns magnífics col·laboradors amb En Pep Vicens, en Miquel Segura i es meravellosos corresponsals de poble; que sols en la contempació des nom des poble a sa capçalera ja se senten satisfets. Com podeu veure estam potenciant foravila, ses fires i festes, es pançaritats i qualsevol tipus de manifestació tradicional de poble, que intentam reivindicar. recorda aquell calendari de Sant Antoni que publicàrem, el mos preniem de ses mans. Ara mos dedicam an es monestirs, es santuaris i ses ermites, tan deixats de la mà.

En tot diari s'ha de diferenciar sa part informativa de s'ideològica que procura mantenir. El món informatiu s'assorteix de dues fonts principals: sa des teletipos que mos proveeixen de sa de fora Mallorca, que cal seleccionar i adequar an es nostro tipus de lectors. No se poden dedicar dues pàgines a unes bombes des País Basc perquè ets interessats compraran per això, un diari de tirada nacional. S'altra part engloba s'informació local, general de les illes, de la part forana, que està al meu càrrec, dels assumptes de foravila, dels succeïts, els espectacles, els esports etc.

Els diaris de província han de suplir la manca d'elements amb l'esforç personal. Si un redactor d'«El País» se contenta en què li publiquin un parell d'articles a la setmana, noltros els hem d'escriure cada dia. Mos muntam la pròpia informació i mos ne responsabilitzam. Es redactors som vocacionals, no tenim horari, ni festes, ni diumenges; malgrat tot, és un ofici fascinant. No som tan populars com pensa

la gent i aquesta popularitat pot esser positiva o negativa. No tothom combrega amb lo que publicam d'ells. La caça de la notícia és cada dia més complexa, hi ha moltes fons oficials d'informació, tothom vol donar ordres. Rebem també telefonades dels lectors, seguim pistes i consultam els propis arxius. Un periodista ha de tenir sobretot el que jo dic «cara d'orella», estàs xerrant i pares esment pertot, la qüestió és aglapir noves, fer reportatge.

Es redactors surten es matí, estan en contacte amb els 2 caps de redacció que queden en el diari. Devers migdia ens concentram just en temps de menjar quatre hamburgueses mentre canviem impressions. Allà les 6 tot està en es bull. Els responsables ja s'han reunit per fer sa triadella, se decideix la portada, sempre supeditada a canvis de darrera hora i damunt les 7 se fa l'entrega d'originals. El maquetador i el redactor cap de «cierre» enllesteixen la contraportada, amb marge per les notícies que la puguin modificar encara. Se revisa pàgina a pàgina tot arreu, i prop de les 12 se posa en marxa la rotativa, que va com una bala, i en qüestió de 2 hores ja se posen a precintat i empaquetar els diaris per surtir al carrer. En cas d'avaria contam amb maquinistas competents que l'arreglen de seguida, en tot cas, ets altres diaris poses les seves instal·lacions al nostre abast, mos ajudam.

Els extres se munten apart i tenen un responsable cada un, com també es suplementes. El sistema Unifax mos fa arribar les magnífiques fotos que publicam en negre i color. Pel que fa a la maquinària, com que la nostra és molt moderna, aviat se queda obsoleta. Se considera que s'ha de renovar cada 5 anys i això costa molt de doblers... i aquest és a grans trets el món de les redaccions.

Agraïm de cor les explicacions d'En Macià, deixam la saleta on hem tirat conversa i per uns moments ens tornam aficar dins el trull del cos de redacció on ell s'hi queda com un element més d'aquell meravellós i complicat engranatge. Noltros sortim a fruit de la «tranquil·litat» ciutadana. To és relatiu en aquest món.

En Macià en el seu ambient: a una fira.

PERSONATGES INSÒLITS

GENT DE PER LA VILA

GUILLEM FERRER FERRER

«En Guiem del Dorado»

En Guillem del Dorado és un personatge popular que poca gent coneix a fons.

A primera vista sembla introspectiu, reservat, tímid.

Quan hom el coneix se li valoren tot d'una les seves qualitats de comunicació verbal. Parla clar i llampant, amb un raonament pot ser diferents, però d'una lògica aclaparadora.

Pocs artanencs l'hauran vist pel carrer. Mai no surt a passejar pel poble.

Les seves eixides són a la mar.

Pescador de canyeta, és ben capaç de posar-se hores i hores damunt la penya de la pesquera piquin o no piquin els peixos.

Les seves cabòries, els seus somnis li permeten fer una manifestació introspectiva de tres hores, com aquella vegada que a força de pregar-lo uns amics el se'n dugueren a Son Pardo a veure córrer un Nacional, i tan sols no va davallar del cotxe. Els va esperar a l'aparcament i confessa que s'ho va passar millor que entre aquella aglomeració.

En Guillem del Dorado no ha fet altra cosa mai més que de casiner.

De petitetja li posaren un *tibulet* per abastar es taüllell, i la seva mare, quan ell venia d'escola, li tenia preparada una bona escudada de xieres i platets que havia d'acabar abans de anar-se'n a jugar.

El Dorado era cafè i fonda de què un dia s'heurà de contar la història, junt a la de son pare i fumdador, l'amo en Tòfol Sagristà, home aventurer i simpàtic que coneixia l'art suprema de viure sense fer feina; que li agradava mesclar-les junt a una caterva encapçalada per N'Andreu Mondoï, i d'altres que formaren època dins Artà i dins Mallorca.

En Guillem va conèixer les darreres ràfegues de l'emigració i va córrer la seva aventura americana.

El seu germà Tòfol, gran expert de la construcció va anar-se'n a l'Argentina. Veient la diferència que hi havia entre els dos països, i l'abundor en el menjar i guanyar diners, els va enviar a demanar a tots.

Mobilitzaren l'amo en Guillem Gananci i passaren deu mesos arreglant papers, però a lo darrer, el seny de bística vella dels mallorquins, aconsellà que partís davant en Guillem. Ell els ho contaria. Com hauria trobat el seu germà, què tal estaven les coses pel país del Plata, i després partirien tots. No fora cosa que venguessin l'hisenda i anassin en orris.

Va arribar a Mar del Plata, on en Tòfol ja estava situat i ben breument va trobar feina en aquell empori turístic sudamericà.

L'amo que el va contractar va quedar encantat.

En Guillem era un cambrer de primera i guanyava molts doblers fent molta feina. Servia festes i en hores extraordinàries, muntava sol el menjador cobrant la feina als altres cambres. Idò, no pogué resistir més de tres mesos. S'enyorava.

Enyorava Artà, El Dorado, aquella vida potser més minvada, però més plena. No n'era petita causa enc que ella n'està dijuna d'aquella enyorança, Na Catalina Danús que més tard seria la seva esposa i a qui havia conegut dins el ball que en Pep Picó organitzava dins es corral del seu casino.

Tornà.

Es va casar.

Encara un altre cop va fugir d'El Dorado per anar-se'n en es Bar d'es Centro Social, pregat per don Mateu Galmés, que té més vista que un inspector de consums i sabia que aquell Bar Parroquial tenia clientela assegurada amb aquell matrimoni de casineros.

Així fou.

Un dia, però, comparegué son pare d'En Guillem.

—Sa teva germana deixa El Dorado. Què faré jo tot sol?

En Guillem hi tornà, després d'haver aclarit ses coses. Dins El Dorado no se va jugar pus a prohibits. S'hi venia qualque paquetet de tabac, i de fet el denunciaren varies vegades. Però res. Era tan poc el que trobaven que no valia la pena.

La gràcia d'En Guillem és saber dur un cafè tal com cal. Net, ordenat, capaç de tirar un exprés, si no ha sortit en el seu gust, abans de donar-lo a un client. Fa una llet freda que no té *parangó* a cap lloc del món.

Saber, veure, callar, escoltar, assentir, consolar, animar, o donar tot el que cerca la persona quan va al casino per sentir-se a plaer acompanyat i que no s'està sol damunt la terra.

Fa uns anys va deixar El Dorado pel seu fill Tòfol. Abans i per indicació d'aquest ja havien llevat el restaurant i les cambres. Després es va construir poc a poc, en cura, el seu baret, «El Dolar» plàcid i còmode per a dur-lo junt amb la seva dona.

És, a grans trets la biografia resumida d'En Guillem que un altra dia haurem de completar perquè aquest home, dolç, somrient, callat, que mai ha vist jugar un partit de futbol al seu fill, un dels millors porters que ha tengut l'Artà, que no tresca mai el poble, sap de primera mà la vida i miracles de moltes persones. Té, a més de la gran professionalitat, un batec ple de vivències i és un notari del devenir d'Artà.

Persones insòlites que fan peculiar el nostre poble. Uns caminadors impenitents altres sense moure-se de ca-seva.

Ja teniu resumit perquè a l'amo de «Dolar» li diuen En Guillem del Dorado.

SERAFÍ GUISCAFRÉ

MATEO FERRER

**Carpintería Metálica
y Cristalería**

Taller: Carrer de Ciutat, 74
Particular: Na Caragol, 4
Tel. 56 24 82
ARTÀ (Mallorca)

Carnisseria Ca'n Rafel

ESPECIALITAT
LLANGONISSA I BOTIFARRONS
ESTIL PAGÈS

Carrer Santa Catalina, 20
Telèfon 56 22 36
ARTÀ (Mallorca)

CASOS I COSES DEL COMISSARI CASTELL

Per ARPO

Quan la cridada anònima va treure del llit a l'endormissat comissari Castell, la nit era ja avançada.

El cotxe, un «delphine» color grisenc que era conduït pel gran sergent Boira, s'aturà davall s'atapat alzar, a l'entrada de Ses Païsses. Sols el cridaner cant dels grills rompia la solitud d'aquell lloc.

Efectivament. Era allà, entre el pedreny d'Es Talaïot mil·lenari, tal com li havien comunicat moments abans per telèfon.

Es tractava d'un paquet de mitjanes proporcions embolicat amb paper de periòdics i fermat amb una corda grollera.

Prenent tota classe de precaucions, el sergent Boira va obrir el paquet i va examinar el seu contingut:

—Comissari, això és merda.

—Merda? Voldràs dir «hachis»

—No, comissari. Merda de veres, de sa que fa pudor.

—Reputes!

La lluna clara, diàfana, enllumenava l'escena tenyint-la d'un argent misteriós.

Els grins seguien cantant...

acudits

EMPATXADA ELECTORAL

No hi ha res més anormal que una plaga de polítics, neurastènics i satírics, fent campanya electoral.

Tots embruten ses parets amb lletreros i pintades, tots reparteixen besades, salutacions, aferrades, retrats i paperets.

Tots lo mateix volen vendre; tots prometen solucions; però després de ses eleccions, mos van passant amb cançons o mos envien a prendre.

Ningú d'ells vol quedar enrera; s'escometen uns amb uns; o els hi han pujat es fums, o bé tenen molt pocs llums o han perdut sa llumenera.

I això no té res d'esport; ha n'hi ha més d'un que se passa: que per guanyar qualche vasa es porc diu orellut a s'ase sense saber que és un porc.

Si ells es vessin tal cual com els veu s'altra gent, més d'un seria conscient de lo molt deficient que és en s'aspecte mental.

Però en fin hem de votar, encara que no ens faci gràcia, no venguí una altra desgràcia que acabi amb sa Democràcia com cinquanta anys ara fa.

I ja està bé de cançons: que vagin a fer punyetes ses esquerres i ses dretes i deixin ses parets netes després de ses votacions.

CARTA OBERTA AN ES POBLE D'ARTÀ

Som en Joan Sureda Vives; En JOAN PEIX per a tot voltros. Me present per a BATLE d'Artà.

En aquestes eleccions a on les persones estan per damunt els partits polítics, jo seré el mateix avui, demà i tots els anys que Déu mos doni de vida.

Això és el meu compromís amb tot vosaltres, el meu poble.

Si trobau que ho puc fer bé, votau-me, jo no vos defraudaré.

Signat
Joan Sureda Vives

TERCERA EDAT

ESQUEIXOS D'UN ASSOCIAT

En el Club Tercera Edat eleccions varen fer saben que les surtigué un bunyol sense forat El Club Tercera Edat està ballant un bolero han pegat un cop d'estat però les ha fracassat com va fracassar en Tejero Quan vaig sebre es resultat me vaig posar mal a pler a dins la Tercera Edat Política no n'hi ha d'haver.

SALVADORES NO, GRACIAS

Nadie acuda a salvarme que no hay motivo mansitas van las aguas en este río,

y bien me valgo que mientras paso el río mi ropa guardo. Si es para andar por el mundo me las compongo con cayado artesano mondo y lirondo, que en esto sobran los bastones de fuste con muchas borlas. Sin sastres yo me gobierno para hacer de mi capa un sayo que hay sastres que mucho cortan y no chanelan el paño. Vayansé con viento fresco los gerifaltes igual si son de ahora como de antes, que yo guardo mi casa con dos leones allá se avengan los salteadores.

Cada dijous, en ses hores de vesada a qualsevol llibreria.

TRITOLL

És bàsica per la nostra cultura.

És la Biblioteca Bàsica de Mallorca que ara s'ofereix al Consell Insular. Són 25 obres que posen a l'abast de solistes i més representativa de la literatura i cultura fets a Mallorca. Una col·lecció bàsica i molt acurada que no pot mancar a ca seva. Ramon Llull, "Llibre d'Amic i Amat"; Gabriel Maura,

"Agorà"; Miquel Costa i Llobera, "Tradicions i Fanesques"; moltes més autors mallorquins componen amb les seves obres més representatives aquesta Biblioteca essencial per conèixer la nostra cultura, les nostres arrels i tradicions. Una biblioteca que per la nostra cultura, és bàsica.

BIBLIOTECA
Bàsica
DE MALLORCA

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

MENTIROSOS

Hay personas, en el pueblo, que quieren abusar una vez más de la buena fe de la gente sencilla.

Personas que no dudan en mentir. En engañar.

Gentes tan torpes, y funestas, que creen que cuando se les denuncia a ellos se insulta al pueblo.

Gentes tan falsas que no dudan en falsificar. O tan cortas de entendederas que deforman las cosas a plena conciencia.

He escrito muchas veces en mi vida cual es mi concepto de las gentes de Artá. Ahí están las pruebas, en los libros y en las revistas. Si tienes agallas, y son hombres, que saquen algún testimonio en mi contra.

No lo tienen. Pero ahora dicen que yo acusé a las gentes de Artá de incultas y de analfabetas.

Y no, esto no es cierto. Por tanto son unos mentirosos. Y les desafío a decir en público, y delante de mí, lo que cobardemente dicen sin dar la cara.

Yo lo que dije es que antes Artá estaba más adelantado que los demás pueblos de la comarca y ahora no.

Yo lo que dije es que antes había trabajo y ahora no.

Yo lo que dije es que los hombres de Artá antes se preguntaban por qué ocurrían ciertas cosas y ahora parecen resignados al desastre y no se preguntan quién tiene la culpa de lo que pasa.

Y dije también que si todo esto ocurre no es por culpa del pueblo, sino del Ayuntamiento.

Y dije que hay que elegir entre un modelo en el que exista un Ayuntamiento rico y un pueblo pobre y otro modelo en el que el pueblo haga cosas y el Ayuntamiento deje que estas cosas se hagan.

Esto es todo. Ví a alguien que grababa mi discurso. Si alguien tiene dudas que pida la cinta.

Pero por favor: los mentirosos que se callen. Como dijo más o menos Lincoln, se puede engañar mil veces a una persona; se puede engañar una vez a todo el pueblo, pero no se puede engañar siempre a todo el mundo.

JOSEP MELIÀ

CARTA ABIERTA

Alguien ha intentado que se celebrara una mesa redonda entre los candidatos cabeza de lista. El debate no se ha producido porque al parecer alguien tiene miedo.

Por eso, ante la inminencia de las elecciones creo imprescindible que ante todo el pueblo como notario inapelable se establezcan públicamente los compromisos de lo que se hará y lo que no se hará.

Pido que cada candidato comprometa su palabra ante el pueblo respecto de los temas más vivos del Artá de hoy.

He ahí algunos ejemplos de preguntas que deben ser contestadas:

1.º) ¿Se subirán o no los impuestos municipales?

2.º) ¿Se acepta o no se acepta que Artá sigue siendo un pueblo dormitorio?

3.º) ¿Se cree o no se cree que Artá debe vivir del turismo sin tener turismo en Artá? es decir, enviando mano de obra a Cala Ratjada y Cala Millor?

4.º) ¿Se aprobarán o no las Normas Subsidiarias en su redacción actual?

5.º) ¿Qué se hará con la urbanización de Sa Canova? ¿Se pondrán obstáculos o se darán facilidades?

¿Se ayudará con creación de suelo y ayudas a que los solares bajen y el acceso a la vivienda sea más fácil o se seguirá favoreciendo la especulación como hasta ahora?

Estoy seguro que los demás candidatos tienen algunas otras preguntas sobre las que quieren conocer nuestro compromiso público. Nosotros no tememos a la verdad. Por eso esperamos que acepten el debate y que éste se pueda celebrar entre el día 5 y el día 8 de junio.

JUAN AMORÓS NEGRE

Candidato del CDS

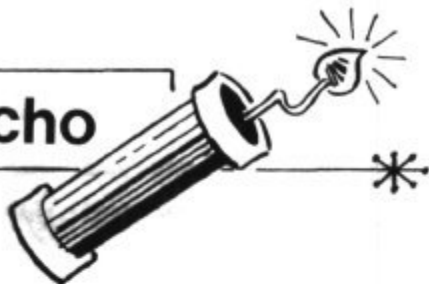

BAR - RESTAURANT
CA'N LLORENÇ

ESPECIALITATS:
PARRILLADAS - CUINA MALLORQUINA

C/. Sant Pau - COLONIA SANT PERE

el cartucho

Consell Insular de Mallorca

Palma, 27 de maig de 1.987

Sr. Seraff Guiscafré

Ciutat _____

Benvolgut Sr.:

En resposta a la seva petició sobre si l'Ajuntament d'Artà havia sol·licitat del Consell Insular de Mallorca que la Trobada de Bandes de Música fos en aquell poble, li he de manifestar que no s'ha rebut, de part d'aquest Ajuntament, cap sol·licitut en aquest sentit.

Atentament,

Ft.: Ma. Antònia Munar,

Presidenta de la Comissió de
Cultura i Educació del C.I.M.

CARTA OBERTA A CLIMENT OBRADOR (Claret)

Tal com te vaig prometre el dia que el CDS va convidar a sopar, els qui treballam per la Cultura en el nostre poble, vull demostrar-te que, efectivament, faltaves a la veritat, quan vares assegurar que la trobada de bandes no s'havia fet a Artà perquè el Consell sols protegia els Ajuntaments que no eren d'esquerres.

«Artà ho sol·licità i no li han feta».

Tal volta vaig pecar d'impulsiu al dir-te que allò era una mentida, però la rialleta i la resposta que me feres m'han obligat a demostrar-te documentalment que era així, per fort que sonàs la paraula mentida aquell vespre.

Vares dir, públicament: «Com que jo no t'ho puc demostrar i tu no m'ho podràs demostrar a mi, sa cosa quedarà així».

Idò, Climent, jo sí t'ho puc demostrar.

Aquest costum que heu après de llançar mentides per tal que quedi la calúnnia és nefasta pel nostre poble.

Com veus pel document que adjunt, l'Ajuntament d'Artà MAI no ha demanat la trobada, contràriament al que tu asseguraves.

Te dediques a l'ensenyança i a la informació. Realment, si professionalment i informant ets tan sesgat com ho fores amb aquella informació del dia vint-i-cinc de maig, pobres nins i pobres lectors. És ben hora d'acostumar-nos a anar amb la veritat per davant i a no enganar al poble amb calúnnies i mentides.

Amicus Plato, sed magis amica veritas.

Sincerament,

S. GUISCAFRÉ

El mateix puc provar a Jaume Mayol. Com veureu en el programa dels que se diuen Independents, hi ha un apartat que diu «mantenir amb la Conselleria de Cultura de la Comunitat Autònoma l'actual Conveni sobre l'Escola Municipal de Música». En efecte: Manacor, Artà, Felanitx i Santanyi tenen aquest conveni, i sols depèn del permís que doni el Minsiteri d'Educació que venguin Professors a examinar. Sant Llorenç no havia demanat aquest conveni.

Ara me diràs tu quins són els Ajuntaments d'esquerres o de dretes!

Per mi els qui manden dins l'Ajuntament d'Artà actual i molts dels qui estan a la llista de candidats no són d'esquerres. Són més bé «Del Movimiento». Al manco en veig que eren del Comité Local de falange i del Frente de Juventudes.

Salut!

XERAFÍ

ASAMBLEA DEL C. D. ARTÀ

Día 19 de Mayo, se celebró en el local del Club Deportivo Artà, la Asamblea General anual de Directivos, socios y simpatizantes del C.D. Artà.

Se abrió el acto por el Presidente, dando cuenta los puntos del tema a tratar en dicha asamblea.

A continuación por el tesorero Sr. Mascaró, se dió cuenta del estado económico del club, durante la temporada 86 - 87 y que es como sigue:

ENTRADAS

Socios	1.673.000
Taquillas y sorteos	1.366.416
Beneficio lotería Navidad	140.800
Publicidad Campo Futbol y Calendarios	180.000
Subvención Ayuntamiento	300.000
Aportaciones Junta Directiva	250.000
TOTAL	3.910.216

GASTOS

Extras temporada pasada cena en el Barbacoa	125.000
Arbitrajes temporada	368.875
Gastos Federación	112.723
Colegio de Entrenadores	30.000
Material Deportivo	253.110
Gastos Farmacia	27.244
Médicos	48.500
Imprenta	58.715
Desplazamientos	96.500
Jugadores, Entrenadores y masajista	2.785.000
TOTAL	3.905.667

Esports

El Sr. Mascaró, terminó su resumen indicando que en dicha temporada 86 - 87, el Club, queda con un superávit de 4.549— Ptas.

A continuación, el Sr. Presidente se dirigió a los allí reunidos indicándoles el deseo de la actual Junta Directiva, y es que lo quieren dejar y quisieran que entrase otra nueva Junta Directiva para continuar la andadura del C.D. Artà, de los socios y simpatizantes allí presentes, ninguno se decidió a pesar de hacerse esta petición a los allí presentes, por lo que esta Directiva está a la espera de que algún grupo de aficionados se decida y entregarle el Club en óptimas condiciones.

Todos esperamos que esto sea pronto, y para bien de este querido Club Deportivo Artà.

PEP MISLATA

CULTURA

BANDA DE MÚSICA MUNICIPAL DE ARTÀ

Puestos al habla con su director para hacernos eco de su trabajo y posibles problemas en su andadura, pues de todos es conocido, que hace tan solo unos seis años que a través del Ayuntamiento se acordó el relanzamiento de la enseñanza de música para los jóvenes de ambos sexos, y le hemos formulado las preguntas siguientes:

CORR.—¿De cuántos componentes consta la banda de música?

DIREC.—Actualmente somos 37 componentes.

C.—¿En los últimos años ha habido auge en la banda, y por qué?

D.—Está a la vista de todos los artanenses, que nuestra banda ha experimentado un fuerte resurgimiento, esto ha sido debido a los primeros frutos que ya está dando la también Escuela de Música que ha hecho posible el poder educar gente joven para entrar dentro de la misma y también, está claro, que la constancia y la voluntad de los músicos ya mayores, que en tiempos mucho más difíciles que ahora, han aguantado en casa la luz de la música dentro de nuestro pueblo.

C.—¿Qué problemas de instrumentos tenéis en estos momentos?

D.—Creo que el principal problema es que tenemos una parte de nuestro instrumental que ya es bastante viejo, y por tanto se tendrá que renovar o suplir por otros que tendremos que comprar.

C.—¿Qué entidad patrocina la compra de instrumentos?

D.—El Ayuntamiento, él nos ha ayudado y nos ayuda muchísimo, nos ha comprado algunos, otros los compra la misma banda con las subvenciones que recibe y también hay músicos particulares que de su propio bolsillo se lo han comprado.

C.—¿Qué dificultades tienes para enseñar a los alumnos en los varios instrumentos?

D.—Yo soy de la opinión y siempre lo he dicho, que no hay instrumento fácil ni difícil, que todo depende de la cantidad e ilusión que se le pone al aprendizaje y de la voluntad que cada alumno lleve dentro de él mismo.

C.—¿Sigue habiendo afición a la música de banda en el pueblo?

D.—Pienso que Artà, no se entiende sin la música, y de una manera especial sin la música de banda, es una cosa que nuestra gente lleva dentro, por otra parte, basta ver la gente que acude a nuestros conciertos.

C.—¿Los jóvenes alumnos siguen con ilusión el aprendizaje?

D.—Nuestros alumnos de Escuela de Música, creo que no están llenos de ilusión por su juventud, pero siguen su camino musical, pienso que les ha ayudado mucho y fuerte, es ver que los primeros alumnos que fundaron la Escuela, ahora ya son capaces de dar un concierto, sencillo pero un concierto.

C.—¿Por qué no se hace una «Trobada» de Bandas de Música en Artà?

D.—No creo que sea yo, el que pueda responder esta pregunta.

C.—¿Tienes algo más que añadir a todo esto?

D.—Solamente decir, que la Escuela de Música de Artà, tiene las puertas abiertas a todos, ya que como dice una pieza de nuestro repertorio «también hacer músicos, es una forma de que todos hagamos pueblo».

PEP MISLATA

Corrien els anys vint-i-nou, i els frarets de la tercera havien assolit un gran protagonisme dins l'ensenyança.

El Pare Mòjer i el Pare Cladera.

Dues formes distintes de concebre la manera d'educar. Ambdós grans mestres.

El primer, tot suavitat, el segon tot un card.

El pare Cladera, amb una veu de baix que jerarquitzava el Cor del Convent a una altura envejable. El Pare Mòjer, explicant història sagrada, feia caure la bava de plaer a qualque nin somiador.

Amb ells dos, aquella canalla representativa de tots els estaments del poble.

Artà deu un reconeixement als freres de la Tercera Ordre, que en feren veure cinema i teatre per primera vegada, que ens feien fer excursions, conèixer el nostre terme i al caldevall ensenyar l'a-e-i-o-u a tota una tropa bullanguedissa, cercadora de nins i jugadora del quic a empeltar.

Però, com introduïen la urbanitat d'aquells freres! Com ensenyaven a respectar als altres, a no robar, a ballar els ccavallets, a aprendre a cantar en el cor! Fins i tot ensenyaven de lletra.

Ai! Si els pares els haguessin compresos, o la misèria d'aquells anys no ens hagués obligat a aportar a cada casa l'ajut d'aquells nins!

Altra cosa fora d'Artà.

La tropa, de darrera a davant i d'esquerra a dreta és: En Tòfol Sacristà d'El Dorado, al cel sia, gran mestre d'obres i persona inefable. En Pere Galbis que xerra manco que una estàtua. En Toni Rabassó des Molí de Dalt, que s'ha casat amb una «viuda» i ha trobat l'Havana.

En Toni Nonga, Corifeu, frare més tard, que em pens que viu per Amèrica. En Joan Llovet, al cel sia. En Toni Espinosa, jubilat de Can Eloi, sonador de trompeta, monitor de tamborers i operador de cinema. En Miquel Vermell, casat amb Na Maria Cataiola de lo més garrut de la vila, que caplleven per Sa Font de Sa Cala. En Joan Gelabert, fill d'aquell xofer d'Es Regalats. En Miquel Femenies que tenia vara alta dins es Convent perquè feia d'escolà. En Joan Murta que morí jove igual que En Pep Pantalí, germà d'En Toni de Sa Serradora que és casat amb Na Maria Ciutadana, que a lo darrer mos ha tornat una balladora de ball de

bot de lo més envirmada. Antoni Jesús d'Es Carrer de Ses Barraques, i per acabar, En Francesc Marín, tromboner i el seu germà Manuel, que tocava la trompeta, que s'exilaren a Ciutat i els va molt bé.

En Guillem Mola, al cel sia, en Lluçia Molo, el mateix. En Damià Nyeco, gran mestre de paret seca. En Miquel Payeras, alt empleat de Ferrer Pons a Palma. En Sebastià Baltet, professor de ciències, fill d'aquell menescal que dirigia sa banda de música. En Tomeu Seu, al cel sia. Antoni Esteva Sullà, que tanta falta ha fet en el poble, com a metge i com a persona de bé. En Bernat Massot l'amo de Sa Pista. En Ribot, i no demaneu més. En Xisco Paino que viu per palma fent xatets i que enyora Artà més cada dia. En Miquel Nonga casat amb Antònia Virella, també per Son Ametler amb un apartament a Canyamel. En Joan Valls, al cel sia; En Damià Novell, que crec que la fa per Capdepera; en Biel Cendra, gran tenor que se casà amb Na Maria Petaca i que també morí. En Joan Tarrassa o de Son Boiet, conrador i comediant dels bons; En Tomeu de Son Pastor, que, en vida, cobrava sa Igualta dels metges. En Tomeu Balaguer, militar o Guàrdia Civil, cunyat d'En Pedro Fernández.

En Francesc de Sa Clova, fill de família benestant; en Joan Sopa, molt més magre que ara, però amb una cara etxerevida que ja mostra on podrà arribar, a batle i cappare de les gasolineres. En Pep de Sa Clova, germà d'En Xesc, una vida que se'n va dur la Guerra Civil. En Joan de Carrossa; i pentinadet, com a fill de barber. En Llorenç Rayó, habitant de Son Catiu, músic, i moltes coses més. En Joan Femenies, que va ésser militar i cap del Sindicat en el poble. Antoni Sopa, que se va casar amb Na Bàrbara Navarro d'Es Forn Nou i que va morir no fa gaire.

Assegudets a terra En Miquel Rabassó, ex-batle; en Sebastià Morellet que sempre sortia el més «guapo» a tots els retrats. En Mateu Mola, en Toni Valls, germà d'En Joan; En Xerafi Viuli, En Llorenç Gurries, l'home de la millor artesana de l'obra de pauma, N'Aina Cinta. En Miquel Morro «Jefe de Cierre» d'Ultima Hora i En Miquel Pinzell, fill de Sa Marianda, abans que el serradís li esborràs aquell color tan rosset.

Aquí els teniu.

Quantum mutatus ab illo.

S.G.